

ПРОВЕРКА НА ПСИХОМЕТРИСКИТЕ КАРАКТЕРИСТИКИ НА СКАЛАТА НА ПОТРЕБА ОД ЗАТВОРАЊЕ

Филип Сулејманов¹

Огнен Спасовски

Институт за психологија, Филозофски факултет,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје

Кратка содржина

Целта на ова истражување е проверка на психометриските карактеристики на Скалата на потреба од затворање (*Need for Closure Scale*, Roets & Van Hiel, 2011). Конструктот потреба од затворање се однесува на потребата од когнитивно (сознајно) затворање, додека користената скала претставува кратка верзија која е составена од 15 ставки. По направениот вратен превод, емпириската анализа беше насочена кон анализа на ставките и анализа на главните компоненти. Користениот примерок од 217 испитаници претставува пригоден примерок, но, сепак, испитаниците беа избирани во однос на регионот на живеење во Република Македонија (источен, западен, централен и главниот град Скопје како посебен регион), полот (се водеше сметка за речиси еднаква застапеност на машки и на женски испитаници) и возраста (18–25 години, 26–40 години и 41–60 години). Резултатите покажаа дека Скалата има задоволителна внатрешна хомогеност и еднофакторското решение беше потврдено со употреба на паралелна анализа. Во дискусијата се разгледани недостатоците на спроведеното истражување и се дадени препораки за натамошни истражувања за потврда на резултатите и со примена на конфирматорна факторска анализа да се обезбедат докази за валидноста на конструктот. Засега, може да се заклучи дека резултатите од ова истражување посочуваат на меѓукултурна (во смисла и на македонска популација) потврда на конструктот потреба од затворање.

Клучни зборови: *потреба од затворање, анализа на ставки, анализа на главни компоненти*

¹ filip.sulejmanov@gmail.com

Според теоријата на Kruglanski и Webster (1996), конструктот **потреба од затворање** (*need for closure*) се однесува на желба за добивање одговор на одредено прашање или стимулус-ситуација, и тоа за добивање каков било одговор, наспроти нејаснотија и двосмисленост. Индивидуите со висока потреба од затворање имаат склоност кон брзо прифаќање одговор на поставен проблем (Beck, 2003). Овој конструкт посочува на когнитивна мотивација. Според Beck (2003), овој вид мотивација е поврзан со активности кои придонесуваат за подобро разбирање на светот околу нас. Низ историјата на психолошката мисла, многу конструкти се поврзани или се концептуално слични со потребата од затворање. Тука може да се споменат: *нејтолеранција на двосмисленост* (Frenkel-Brunswik, 1949), *когнитивна дисонанца* (Festinger, Riecken & Schachter, 1956) *потреба од сознание* (Cacioppo & Petty, 1982), *информациски јаз* (Loewenstein, 1994) и *потреба од сигурност* (Thompson, Naccarato, Parker & Moskowitz, 2001). Изучувањето на овој конструкт е повеќе насочено кон сфаќањето на потребата од затворање како особина на личноста, иако во одредени ситуации оваа потреба може да се предизвика. Во таа смисла, се наметнува и прашањето од каде произлегуваат индивидуалните разлики во потребата од затворање?

Според Kruglanski и Webster (1996), тие произлегуваат, најверојатно, од разликите во личната историја или општествените норми, додека Beck (2003) укажува дека разликите може делумно да бидат и наследни. Ова тврдење го поткрепува со фактот дека потребата од затворање е поврзана со авторитарноста. Во истражувања со близнаци се покажало дека одредени аспекти од авторитарноста имаат висок коефициент на наследност (Tesser, 1993, според Beck, 2003).

Потребата за затворање се огледува во пет димензии. Индивидуите со висока потреба од затворање преферираат:

- ♦ *ред* и структура во нивните животи;
- ♦ *предвидливост*, односно сигурно и стабилно знаење;
- ♦ *одлучност*, или ургентна потреба од донесување одлуки;
- ♦ чувствуваат *нејријатност од нејасноштин*;
- ♦ се одликуваат со т.н. *затвореност на ум*.

Кратката верзија на *Скалата на потреба од затворање* (Roets & Van Hiel, 2011) е составена од 15 ставки (која вклучува 3 ставки од секоја димензија, односно *ред*, *предвидливост*, *одлучност*, *нејријатност од нејасноштин* и *затвореност на ум*). Треба да се напомене дека првичната скала на потребата од затворање е изработена од страна на Webster и Kruglanski (1994). Оваа верзија е ревидирана од страна на Roets и Van Hiel (2007) и е составена од 41

ставка. Авторите укажуваат дека со оглед на прилично големата должина на скалата, често во психолошките истражувања се користат скратени верзии, но ставките биле произволно избирани. Кратката верзија, која е составена од 15 ставки, ја задоволува потребата од економична скала и се проверени нејзините психометриски карактеристики. Во таа смисла, Roets и Van Hiel (2011) обезбедуваат докази за слични психометриски карактеристики на кратката верзија со целосната ревидирана скала. Поточно, немало значајна разлика помеѓу аритметичките средини на двете скали, $t(1, 1583) = 1.50$, и се споредливи вредностите за внатрешната хомогеност. Кога интересот на одредени автори е насочен кон мерење на потребата од затворање како еднодимензионален конструкт, попрактично е користењето на кратката верзија. Сепак, со ревидираната целосна верзија може да се мерат посебните димензии на потребата од затворање.

Целта на овој труд е проверка на психометриските карактеристики на македонскиот превод на оваа кратка верзија на Скалата, која прво беше преведена од англиски јазик на македонски јазик (од страна на првиот автор на трудот) и повторно преведена на англиски јазик (од страна на вториот автор на трудот) за да се направи споредба со оригиналната верзија. Во однос на проверката на психометриските карактеристики, во трудот се прикажани резултатите од анализата на ставките и анализата на главните компоненти.

Метод

Испитаници и постојанка

Примерокот го сочинуваат 217 испитаници, со просечна возраст од 34.3 години ($SD = 12.8$). Користениот примерок претставува пригоден примерок, но, сепак, се водеше сметка за регионот на живеење во Република Македонија (западен, источен, централен и градот Скопје), полот (речиси еднаква застапеност на машки и наженски испитаници) и возраста (18–25 години, 26–40 години и 41–60 години) на испитаниците. Во Табела 1 е прикажана структурата на примерок.

Табела 1. Структура на примерокот според полот, возраста и регионот на живеење

Возраст	Регион						Вкупно
			Источен	Западен	Централен	Скопје	
18-25	пол	машки	8	11	6	14	39
		женски	7	10	5	13	35
	вкупно		15	21	11	27	74
26-40	пол	машки	7	9	6	14	36
		женски	8	8	5	10	31
	вкупно		15	17	11	24	67
41-60	пол	машки	8	10	6	13	37
		женски	8	10	6	15	39
	вкупно		16	20	12	28	76
вкупно	Пол	машки	23	30	18	41	112
		женски	23	28	16	38	105
	вкупно		46	58	34	79	217

Забелешка. Градови вклучени во истражувањето: Битола, Охрид, Кичево, Струга (западен регион), Кратово, Винаца, Куманово, Струмица (источен регион), Прилеп, Велес (централен регион) и Скопје, како посебен регион

Инструменти

Во истражувањето беше користена *Скалата на потреба од затворање – крайка верзија* (Roets & Van Hiel, 2011). Испитаниците одговараат на 6-степен скала, од 1 = воопшто не се согласувам до 6 = целосно се согласувам. Метриските карактеристики на кратката верзија посочуваат на висок алфа-коефициент (.87), додека еднофакторското решение објаснува 36.7% од варијансата (Roets & Van Hiel, 2011). Треба да се напомене дека кратката верзија на Скалата на потреба од затворање е дизајнирана да мери индивидуални разлики во однос на потребата од затворање и е еднодимензионална скала. Сепак, од секој домен на конструктот потреба од затворање се избрани по три ставки од целосната верзија на скалата со највисоки факторски заситувања. Дополнително, еднофакторското решение било потврдено и со конфирматорна факторска анализа. Roets & Van Hiel (2011) посочуваат дека скратената верзија покажала слични психометриски карактеристики и поврзаност со други варијабли во однос на целосната верзија, со што е потврдена валидноста на конструктот. Скалата е дадена во Прилог 1.

Резултати

Анализа на ставките

Најпрво, беше направена анализа на ставките со цел да се провери внатрешната хомогеност на инструментот. Во Табела 2 се прикажани наодите.

Табела 2. Дескриптивни статистики и коригирана корелација ставка – вкупен скор на Скалата на потреба од затворање

Ставки	М	SD	СITS
1	4.04	1.60	.42
2	3.99	1.62	.43
3	4.55	1.52	.55
4	4.27	1.48	.36
5	3.50	1.74	.40
6	4.29	1.57	.52
7	5.11	1.05	.30
8	4.82	1.36	.35
9	4.06	1.49	.28
10	4.12	1.64	.47
11	4.27	1.49	.48
12	4.15	1.36	.41
13	4.69	1.37	.56
14	4.00	1.48	.19
15	4.25	1.53	.61

$\alpha = .81$

Леџенда. $N = 217$; СITS – коригирана корелација ставка – вкупен скор

Резултатите од анализата на ставките посочува дека Скалата е внатрешно хомогена (Cronbach Alpha коефициентот изнесува .81). Од коригираните корелации ставка – вкупен скор, може да се види дека само две ставки (9 и 14) имаа пониска вредност од .30.

Внатрешна структура на Скалата на потреба од затворање

За да се провери внатрешната структура на Скалата беше направена анализа на главните компоненти. Вредноста на *Kaiser-Meyer-Olkin* (КМО) изнесуваше .81, додека вредноста на тестот на сферичност на Bartlett беше статистички значаен ($\chi^2 = 742.129$, $df = 105$, $p < .001$), што посочува дека е задоволен критериумот за факторска анализа. Еднофакторското решение на

инструментот беше потврдено со паралелна анализа (Patil, Singh, Mishra & Donovan, 2007). Паралелната анализа се препорачува како посоодветна процедура за одредување на бројот на компоненти, со оглед на тоа што правилото на латентни корени поголеми од 1 и „скриплотот“ на латентните корени се погрешни процедури за одредување на бројот на компоненти (O’Connor, 2000). Факторските заситувања на поединечните ставки се прикажани во Табела 3.

Табела 3. Факторски заситувања на ставките од Скалата на потреба од затворање

Ставки	F1
1	.52
2	.53
3	.68
4	.46
5	.48
6	.63
7	.39
8	.42
9	.34
10	.59
11	.58
12	.54
13	.70
14	.23
15	.71
Латентен корен	4.29
% на објаснета варијанса	28.59

Од табелата може да се види дека сите ставки, освен ставката 14, имаат задоволителни факторски заситувања поголеми од .30. Анализата на главните компоненти, исто така, посочува дека еднофакторското решение објаснува 28.59% од варијансата (латентен корен од 4.29).

Дискусија

Целта на ова истражување беше да се проверат психометриските карактеристики на *Скалата на употреба од зајворање – крайка верзија* (Roets & Van Hiel, 2011). Во таа смисла, најпрво беше направен „вратен превод“. Со оваа процедура се овозможува да се осигури концептуална и културна еквиваленција на македонскиот превод на скалата со оригиналната скала. Треба да се напомене дека во оваа фаза не наидовме на проблематични фрази во ставките, односно немаше дискрепанца помеѓу вратениот превод и оригиналната верзија.

Што се однесува до емпириската анализа, резултатите од анализата на ставките и анализата на главните компоненти посочуваат на задоволителни психометриски карактеристики на македонскиот превод на скалата. Пред да бидат подетално разгледани овие наоди, важно е да се укаже дека истражувањето беше направено на примерок на ниво на Република Македонија во однос на регионот на живеење, полот и возраста. Често, адаптацијата на психолошки инструменти во нашата земја се прави на примерок од студенти и не се почитуваат методолошките стандарди, па во таа смисла се користат инструменти со непроверени или незадоволителни психометриски карактеристики. Сепак, мора да се напомене дека квотите од релевантните карактеристики само приближно одговараат на тие во популацијата.

Од анализата на ставките може да се заклучи дека Скалата има висока внатрешна хомогеност. Добиениот алфа-коефициент (.81) е приближен до вредноста (.87) добиена од страна Roets и Van Hiel (2011). Дополнително, еднофакторското решение беше потврдено со паралелна анализа наместо со користење на правилото на латентни корени поголеми од 1 и проверка на „скриплотот“ на латентните корени. Паралелната анализа се препорачува како најсоодветна процедура за одредување на бројот на компоненти од страна на многу автори (Horn, 1965; Zwick & Velicer, 1986; Fabrigar, Wegener, MacCallum & Strahan, 1999; Velicer, Eaton & Fava, 2000; O'Connor, 2000; Hayton, Allen & Scarpello, 2004; Peres-Neto, Jackson & Somers, 2005; Henson & Roberts, 2006; Garrido, Abad & Ponsoda, 2012; Patil, Singh, Mishra & Donovan, 2008). Во однос на објаснетиот процент на варијансата, може да се забележи дека е низок, но, сепак, е споредлив со вредноста добиена од страна на Roets и Van Hiel. Во нивното истражување, еднодимензионалното решение објаснувало 36.7% од варијансата (латентен корен од 5.51).

Од наодите на истражувањето може да се заклучи дека Скалата е употреблива за македонска популација. Сепак, потребни се дополнителни ис-

тражувања каде што ќе се употреби конфирматорна факторска анализа за да се провери дали ќе се реплицираат добиените наоди. Понатаму, потребни се и истражувања кои би имале цел да ја потврдат валидноста на конструктот, односно конвергентната и дискриминантната валидност. Варијабли за кои во литературата среќаваме дека во претходни истражувања биле поврзани со потребата од затворање се: ориентација кон социјална доминантност, расизам, црти на личноста од петфакторскиот модел, потреба од структура, потреба од афект (Roets & Van Hiel, 2011). Засега, може да се каже дека резултатите од ова истражување посочуваат на меѓукултурна (во смисла и на македонска популација) потврда на конструктот потреба од затворање.

Литература

- Beck, R.C. (2003). *Motivacija: Teorija i nacela*. Zagreb: Neklada Slap.
- Cacioppo, J. T., & Petty, R. E. (1982). The need for cognition. *Journal of Personality and Social Psychology*, 42, 116-131.
- Fabrigar, L. R., Wegener, D. T., Mac Callum, R. C., & Strahan, E. J. (1999). Evaluating the use of exploratory factor analysis in psychological research. *Psychological Methods*, 3, 272-299.
- Festiger, L., Riecken, H. W., & Schachter, S. (1956). *When prophecy fails*. New York: Harper & Row.
- Frenkel-Brunswik, E. (1949). Intolerance of ambiguity as an emotional and perceptual personality variable. *Journal of Personality*, 18, 108-143.
- Garrido, L. E., Abad, F. J., & Ponsoda, V. (2011). Performance of Velicer's Minimum Average Partial Factor Retention Method with Categorical Variables. *Educational and Psychological Measurement*, 71(3), 551-570.
- Hayton, J. C., Allen, D. G., Scarpello, V. (2004). Factor retention decisions in exploratory factor analysis: A tutorial on parallel analysis. *Organizational Research Methods*, 7, 191-205.
- Henson, R. K., & Roberts, J. K. (2006). Use of exploratory factor analysis in published research: common errors and some comment on improved practice. *Educational and Psychological Measurement*, 66, 393-416.
- Horn, J. L. (1965). A rationale and test for the number of factors in factor analysis. *Psychometrika*, 30, 179-185.
- Loewenstein, G. (1994). The psychology of curiosity: A review and reinterpretation. *Psychological Bulletin*, 116, 75-98.
- O'Connor, B. P. (2000). SPSS and SAS programs for determining the number of components using parallel analysis and Velicer's MAP test. *Behavior Research Methods, Instruments, & Computers*, 32, 396-402.
- Peres-Neto, P. R., Jackson, D. A., & Somers, K. M. (2005). How many principal components? Stopping rules for determining the number of non-trivial axes revisited. *Computational Statistics & Data Analysis*, 49, 974-997.
- Roets, A., & Van Hiel, A. (2007). Separating ability from need: Clarifying the dimensional structure of the need for closure scale. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 33, 266-280.
- Roets, A., & Van Hiel, A. (2011). Item selection and validation of a brief, 15-item version of the need for closure scale. *Personality and Individual Differences*, 50(1), 90-94.
- Thompson, M. M., Naccarato, M. E., Parker, K. C. H., & Moskowitz, G. (2001). The Personal Need for Structure (PNS) and Personal Fear of Invalidity (PFI) scales: Historical perspectives, present applications and future directions. In G. Moskowitz (Ed.), *Cognitive social psychology: The Princeton symposium on the legacy and future of social cognition* (pp. 19-39). Mahwah, NJ: Erlbaum.

- Velicer, W. F., Eaton, C. A., & Fava, J. L. (2000). Constructexplication through factor or component analysis: A review and evaluation of alternative procedures for determining the number of factors or components. In R. D. Goffin & E. Helmes (Eds.), *Problems and Solutions in Human Assessment: Honoring Douglas N. Jackson at Seventy* (pp. 41-71. Boston, MA: Kluwer Academic.
- Patil, V. H., Singh, S. N., Mishra, S., & Donavan, T. D. (2007), "Parallel Analysis Engine to Aid Determining Number of Factors to Retain [Computer software]. Достапно на: <http://smishra.faculty.ku.edu/parallelengine.htm>
- Patil, V. H., Singh, S. N., Mishra, S., & Donavan, T. D. (2008), "Efficient Theory Development and Factor Retention Criteria: A Case for Abandoning the 'Eigenvalue Greater Than One' Criterion," *Journal of Business Research*, 61 (2), 162-170.
- Webster, D. M., & Kruglanski, A. W. (1994). Individual differences in need for cognitive closure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67, 1049-1062.
- Zwick, W. R., & Velicer, W. F. (1986). Comparison of five rules for determining the number of components to retain. *Psychological Bulletin*, 99, 432-442.

Прилог 1. Скала на џоџреба ог заџворање – краџка верзија (*Need for Closure Scale – short version, Roets & Van Hiel, 2011*).

УПАТСТВО: Прочитајте ги долунаведените тврдења и одлучете во колкав степен се согласувате со секое од нив во согласност со вашите верувања и доживувања. Ве молиме, притоа, одговарајте според следнава скала:

- 1 - воопшто не се согласувам
- 2 - умерено не се согласувам
- 3 - малку не се согласувам
- 4 - малку се согласувам
- 5 - умерено се согласувам
- 6 - целосно се согласувам

1. Не сакам ситуации кои се неизвесни.

(1) (2) (3) (4) (5) (6)

2. Не ми се допаѓаат прашања кои можат да бидат одговорени на многу различни начини.

(1) (2) (3) (4) (5) (6)

3. Сметам дека добро организиран живот со определено време ми одговара на мојот темперамент.

(1) (2) (3) (4) (5) (6)

4. Се чувствувам непријатно кога не ја разбираам причината зошто одреден настан се случил во мојот живот.

(1) (2) (3) (4) (5) (6)

5. Се иритирам кога некој не се согласува со нешто во што сите во групата веруваат.

(1) (2) (3) (4) (5) (6)

6. Не сакам да се впуштам во некоја ситуација без да знам што можам да очекувам од неа.

(1) (2) (3) (4) (5) (6)

7. Кога ќе донесам некоја одлука, се чувствувам олеснето.

(1) (2) (3) (4) (5) (6)

8. Кога сум соочен со некаков проблем, „умирам“ да дојдам до решението колку што е можно побрзо.

(1) (2) (3) (4) (5) (6)

9. Брзо би станал нетрпелив и иритиран доколку не можам веднаш да најдам решение за некој проблем.

(1) (2) (3) (4) (5) (6)

10. Не сакам да бидам со луѓе кои се способни да направат непредвидливи постапки.

(1) (2) (3) (4) (5) (6)

11. Не ми се допаѓа кога искажаното од некого може да има многу различни значења.

(1) (2) (3) (4) (5) (6)

12. Сметам дека воспоставување вообичаена рутина ми овозможува повеќе да уживам во животот.

(1) (2) (3) (4) (5) (6)

13. Уживам да имам јасен и структуриран начин на живот.

(1) (2) (3) (4) (5) (6)

14. Обично не се консултирам со многу различни мислења пред да формирам свој став.

(1) (2) (3) (4) (5) (6)

15. Не ми се допаѓаат непредвидливи ситуации.

(1) (2) (3) (4) (5) (6)

EXAMINATION OF THE PSYCHOMETRIC PROPERTIES OF THE NEED FOR CLOSURE SCALE

Filip Sulejmanov
Ognen Spasovski

Abstract

The aim of this study was to explore the psychometric properties of the *Need for closure scale* (Roets & Van Hiel, 2011). This construct refers to cognitive closure and the scale used is a brief version comprised of 15 items. After the back-translation, the empirical analysis was focused on item analysis and principal component analysis. The convenience sample used included 217 participants and the participants were selected based on region of residence in Republic of Macedonia (eastern, western, central and the capital city Skopje as a separate region), sex (nearly equal number of males and females) and age (18-25 years, 26-40 years, and 41-60 years). The results indicated that the scale has satisfactory internal consistency and the one-factor solution was confirmed using parallel analysis. In the discussion, the limitations of the study are considered and recommendations for further research are given, where the results should be replicated with confirmatory factor analysis and evidence for construct validity should be obtained. For the time being, it can be concluded that the results of this study refer to cross-cultural support of the need for closure construct.

Keywords: *need for closure, item analysis, principal component analysis*